

VI.

Efterretninger

om

Lectores theologiæ, Rektorer og Conrektorer

ved

Throndhjems lærde Skole

og

Seminarium lapponicum.

Af

Andreas Erlandsen,

Provst i Nordre Indherred.

VI

Erindringer

om

Lectors theologiske
Bektoer og Conrektor

ved

Thronbjoms lærde Skole

og

Seminarium lapponicum.

af

Andreas Erlundson,
Provst i Nordre Lappmark.

Forord.

Nærværende Efterretninger vare fra Først af bestemte at skulle udgjøre et Anhang til de tidligere af mig udgivne biografiske Efterretninger om Thronhjems og Tromsø Stifters Geistlighed, hvortil de og nu slutte sig, for med dem at udgjøre et Heelt. De Omstændigheder, som stillede sig iveien, og som forsinkede disses Udgivelse, foranledigede, at nærværende Efterretninger ikke bleve med det Samme trykte. De maatte derfor lægges tilside, indtil en dertil gunstig Anledning maatte tilbyde sig. Da jeg erholdt velvilligt Tilsagn om, at disse Efterretninger vilde bleve optagne i Videnskabs-Selskabets Skrifter, besluttede jeg at omarbeide og fuldstændiggjøre de forhaandenværende Materialier, hvilket Arbeide herved fremlægges for et skjønnsomt og skaansomt Publikum.

Hvor Henviisninger ere anførte med Sidetal, gjælder dette de for Thronhjems Stift udgivne Efterretninger; hvor det derimod gjælder de for Tromsø Stift udgivne, er dette udtrykkelig anført; hvorhos bemærkes, at det af Cand. mag. L. Daae i Christiania-Posten No. 41 for f. A. Anførte er paa enkelte Steder bleven benyttet.

Sparbo Præstegaard, den 5te Juli 1859.

Erlandsen.

1. Lectores theologiae.

Lektorerne bleve nogen Tid efter Reformationen ansatte ved Domkirkerne, og vel ogsaa ved Kathedralskolerne, for paa Latin at læse den hellige Skrift for „Skoledegnene og Andre, som vilde høre dem“, men havde, som det synes, ingen Deel i Kathedralskolernes Bestyrelse. De holdt deres Forelæsninger i det saakaldte Lectorium i Domkirken. Schönings Domkirkens Beskr. S. 59 og 300-1. Norske Lov 2-18-17 og 18.

Beskr. 3die Jan. 1709 og 28de Juli 1710, Kirkeordinantsen af 1607, S. 74. — Ved kongl. Anordning 18de September 1596 blev Kantors Embede lagt til Lektoratet, hvilke ogsaa tidligere havde været forenede. Lektoratet ophævedes 1743, og dets Indtægter, som i 1806 udgjorde i Jordegods 470 Rdlr. 3 Mark 2 Skill. aarlig, inddrogtes samme Aar i Thronhjems lærde Skoles Kasse. Underviisningen i Religion overtoges af Adjunkterne. Diriks om Legater ved Christiania Latinskole. Budst. 7de Aarg. S. 821. H. H. Müllers Bidrag til Thronhjems Kathedralskoles Historie S. 2, 14, 17 og fl. St. Langes Klosterhist S. 242.

1. Sigvard Amundssen var 1540 Lektor, Kannik og Sognepræst til Verdalen. See mere om ham i mine biografiske Efterretninger for Thronhjems Stift, S. 350.

2. Cornelius Nicolai var Lektor omtrent 1552 og formodes at være den samme, som 1566 døde som Sognepræst til Vor Frue Kirke. Biogr. Efterr. S. 61. Danske Magaz. VI. Fik Thomæ Cantuariensis Præbende og 16 Daler i Løn.

3. Anders var omtrent 1560 Lektor og Sognepræst til Throndenæs. Biogr. Efterr. for Tromsø Stift, S. 159.

4. Mag. Hans Sigvardsen (Sjursen) var Lektor, Kannik, Kantor og Præst til Inderøen omtrent 1571 og blev 1586 Sognepræst til Domkirken. Døde 1593. Biogr. Efterr. S. 38 og 278.

5. Peder Richter var, ifølge Schönings Domkirkens Beskr. S. 300, for „nogen Tid bestilt til Læsemester“ (Lektor) omtrent 1596. Døde omtrent 1599.

6. Hans el. Jens Andersen Bernhoft (Johannes Andreæ*) blev 1589 Lektor og Kantor og 1590 res. Kapellan til Vor Frue Kirke, hvor han døde som Sognepræst 1619. Biogr. Efterr. S. 61.

7. Mag. Peder Iversen Borch, født i Danmark 1563, var 1594 Rektor ved Herlufsholms Skole, blev s. A. Magister, i Novbr. 1599 designeret Kantor og Lektor (Danske Magaz. I. 87) og virkelig beskik-

*) Naar Jens Andersen og Hans Andersen hos Müller S. 18 anføres som 2de Personer er dette vist en Feiltagelse, foranlediget af den latinske Benævnelse, hvilket og bestyrkes af Schönings i Domk. Beskr. S. 300.

ket 24de April 1601*). Ved Forordning af sidstnævnte Datum blev Verdalens Kald lagt under Lektoratet. (Paus's Saml. af Forordninger og Privileg. S. 452). Døde 3die April 1627 og begravet 6te næsteften. Biskop Mag. P. Schjelderup holdt Liigprædiken over ham af 91de Psalme. Resenii Biblioth. in indice. Catalogi. over Fröken Karen Brahes Bibliothek. Thura in idea hist. litt. Danor. S. 46, 334 og 362. Conspect. Dan. S. 75.

Hans Kone Mette nævnes i Biskop Mag. Arreboes Domsakt. Vidsk. Selsk. Skrift. I Bd. S. 261. De gave 100 Rdlr. til Fattighuset i Throndhjem. Börn: 1) Sofie B. gift med 1) Niels Pederssen Helsingöer. 2) med Peder Erikssen Juel, Vicepastores i Verdalen. Biogr. Efterr. S. 351. 2) En Sön, som var med i Bredas Beleiring i Holland 1625. 3) Escha B., gift med Peder Pedersen.

Skrifter: De vocibus Græcorum encliticis Tractatus. Rostoch 1594. Agapeti ad Justinianum Paræneses, hactenus græce et latine, jam autem correctius editæ græce, metricisqve legibus illigatæ ib. eod. 4to. Xenophontis Hercules carmine græco heroico expositus. Lugd. Bat. 1595. Om Mose Böger. Kbhvn 1649. Nogle herlige og skjönnne Sendebreffue imellem Alexandrum Magnum' og Didymum de Brachmaners Kønge, udsat paa Danske af Vincentii Speculo Historiali, Ariano, Glyca og Plutarcho: Kbhvn 1599. 4.

8. Mag. Hans Sörensen (Joannes Severini), en Nordmand**). Blev omtr. 1618 Rektor ved Throndhjems Skole og 9de Mai 1621 Magister. Reiste 10de April 1627 til Kjöbenhavn for at søge Lektoratet, hvortil han havde Kapitlets Anbefaling, hvilket han ogsaa samme Aar opnaæde. Var 1643 Kirkeværge til Domkirken og 1654 Notarius Capituli. Døde omtr. 1660 eller 1662. Alb. Thura in hist. litter. S. 97.

Blev omtr. 1622 gift med Gjertrud Eriksdatter, som døde 1656. Ifølge Testamente 23de Juni 1656 gave disse Ægtefolk $4\frac{1}{2}$ Spand 6 Mkl. Jordegods til St. Jörgens Huset i Throndhjem, 100 Rdlr. til samme Huus, 100 Rdlr. til Blaadegnene (Waisenhuset) sammesteds, 50 Rdlr. til Huusarme og 250 Rdlr. til fattige Studenter fra Throndhjems Skole. Holm-

*) Af det her Anførte vil sees, at ingen Uoverensstemmelse finder Sted med det af Müller Citerede S. 18.

***) Thura kalder ham Halmniensis. Af hans stiftede Legater synes det dog rimeligt, at han maa have været en Nordmand, da han vistnok ellers ikke havde glemt sit Födeland.

boes Univers. og Skoleannal. 2 Bd. S. 35 og 6 Bd. S. 5. Diriks om Legater til Universitetet. Budstk. 7 Aarg. No. 90.

Börn: 1) Sören, Sognepræst til Domkirken. Biog. Efterr. S. 40.
2) en Søn. 3) en Datter, födt 6te Marts 1626.

9. Mag. Christen Schjoldborg formodes at være Søn af Major Peder Schjoldborg, som var gift med Maren Monsdatter, Söster*) af Provst Jens Mogensen Herdal, Sognepræst til Aafjorden. Biog. Eft. S. 209. Var Broder til Iver Schjoldborg, den förste Kommandant paa Munkholmen. Som Student var han, som Auditeur ved det norske Kompagnie, med i Kjöbenhavns Beleiring under Frederik den Tredie, Hofmans Portraits historiqves des hemmes illustres de Dannemark I. 45 og Rördams Bidrag til Kjöbenhavns Univers. Hist. 1658-60, S. 70, 85, 91-93. Blev 2den April 1659 Adjunkt hos Formanden, som var 70 Aar gammel og sygelig, med Löfte om at succedere ham. Var 1660 Formand for de norske Studenter i Kjöbenhavn i Anledning af en af dem indgivet Klage til Kongen over Tilsidesættelse. Badens Univers. Journ. 3 Aarg. S. 172. Döde omtr. 1682.

10. Mag. Melchior Ramus, födt 20de Decbr. 1646, Søn af Provst Daniel Ramus, Sognepræst til Akeröen. Biogr. Efterr. S. 474. Moderen Anna Bernhoft. Deponerede 1665 og dimitteredes fra Universitetet 23de Decbr. 1671 med Ch. Laudab. Var Baccalaureus, blev Magister 1682, Canonicus og Lector designatus, 22de April 1683 virkelig Lektor og 14de April 1688 Notarius Capituli. Döde Natten til 27de Febr. 1693. Gjessings Jubell. I. 514**).

Efter kgl. Befaling og med offentlig Understöttelse bereiste han det hele Land og indsendte Chorographier og Landkort over Norge. Melchior Augustini skriver derfor om ham: ad æternas mansiones hilaris evolat, pietatis suæ et probitatis præmiis lætus proditurus clarissimus et doctissimus M. Melchior Ramus, Lector theol. Nidros. et Capituli Notarius, diu non bonæ constitutionis, fractâ tandem internâ venâ cum sang-

*) Müller S. 97 siger „Datter af Jens Monsen“, men, da hun benævnes Monsdatter, er det rimeligere, at hun var dennes Söster, hvorom Begges Faders Navn vidner.

**) Hammond i Miss. Hist. S. 169 ansætter hans Dödsaar til 1708 og siger, at han var en af de lærdeste og tillige nyttigste Mænd, Norge har eiet.

vine nobilem emisit animam. Vir erat rarioris doctrinæ et indolis, non vulgaria sed rara et singularia tractans, bonus Astrologus, melior Geometricus, optimus Theologus, in cujus conversatione innatam svavitatem semper invenerunt cum ipso conversantes.

Gift 6te Februar 1683 med Anna Kyhn, död 1727 i Kjöbenhavn, ældste Datter af Oberstlieutenant og Kommandant paa Munkholmen Hans Kylvn*), som døde 1698, og Anne von Born. Hun havde 1699 Griffenfeld i sit Huus, da han kom paa fri Fod. T. de Hofman i Memoire de Comte Griffenfeld beretter S. 43: il (Griffenfeld) se fit transporter à Trunheim dans la maison de la fille de Commandant de Munkholm nommée Anne Kyhn, veuve du Lecteur Mr. Melchior Ramus, Maître — ès — Arts, Père de trois fils, qui se sont rendus celebres par leur Savoir.

Börn: 1) Johan Daniel R., födt 1683**), deponerede omtr. 1700. Var 1703 og 4 Alumnus paa Klostret og 1706 paa Elersens Kollegium. Reiste udenlands og gik over til den romersk katholske Religion. Døde 1762 som Jesuit, Professor Theol. og Bibliothekar ved Jesuitter-Kollegiet i Cölln. Nyerup og Krafts Lit. Lex. S. 479. 2) Jochum Friderich R., födt 3die Juli 1685. Deponerede 1707. Blev 1718 Stadskonduktör i Kjöbenhavn, 1720 Direktör ved Navigationsskolen paa Möen, derpaa Professor mathematicum inferiorum ved Universitetet. Døde 5te Jan. 1769 som Senior Universitatis og Justitsraad. Nyerups og Krafts Lit. Lex. S. 479. Gjessings Jubell. 2 D, S. 193-200. Gift 28de Decbr. 1722 med Maria Schönnéböl, Datter af Schouthynacht Hans Schönnéböl. Moderen var Datter af Oberst Macodie. 4 Sønner og 2 Döttre. 3) Christian R., födt 1ste Febr. 1687. Deponerede 1707 fra Thronhjems Skole. Blev 1709 Dekanus ved Kommunitetet, 1711 Vikarius ved Garnisonskirken og Citadellet i Kjöbenhavn, derpaa nederste Kapellan til Holmens Kirke, 1718 Sognepræst til Vordingborg, 1730 til Helliggeistes Kirke i Kjöbenhavn og 1732 Biskop i Fyen. Døde 14de Decbr. 1762. Gjessings Jubell. 1 D. S. 514-524. Nyerup og Krafts Lit. Lex. S. 479. Pontop. annal.

*) Hans anden Kone var Mette Sofie Tönder.

**) I Nyer. og Krafts Lit.-Lex. anføres han födt 1682, men dette er urigtigt, da Forældrene først bleve gifte 1683. Broderen Jochums Födselsaar er ansat til 1686 istedetfor 1685.

4. 118. Gift: 1) i Januar 1712 med Magdalene Cathrine Gosbruch, som døde paa Barselseng med en dødfødt Sød 13de Febr. 1713, Datter af Brygger og Kontrolleur Gosbruch i Kjøbenhavn. 2) 1713 med Elisabet Holst, døde 24de Aug. 1730, Datter af Tøihuusskriver Jacob Nielsen. 11 Sønner og 1 Datter. 3) 1735 med Sofie Seidelin, døde 13de August 1741, Datter af Konferentzraad Hans Seidelin og Enke efter Mag. Iver Brinch, Sognepræst til Nicolai Kirke i Kjøbenhavn. Uden Børn. 4) Anna Beata R., døde i Odense 1762, 79 Aar gl., gift med Fred. Meyer, Medkommittet og Inspektør for Fattigvæsenet i Kjøbenhavn.

Skrifter: Theatrum Idolorum. Hafn. 1667, 4to. Dispp. physicæ duæ de aëris natura, ib. eod. 4to. Han har skrevet adskillige Vers, t. Ex. over Biskop Dr. Schletter's Frue, over Oberstlientenant Tetto, i Samling af Vers for 1725. Nyerup og Krafts Lit. Lex. S. 479. Thronhjemske Selsk. Skrift. 2 Bd. S. 355 flgg. Han har tegnet Kart over Bergens Stift og over Öst og Vest Finmarken. Vid. Selsk. Katalog S. 644 og 645.

11. Mag. Simon Petersen Hoff (Simon Petri Hoffius), Søn af Peder Simonsen Hoff, Sognepræst til Blidstrup i Sjælland. Erholdt 6te April 1660 det da ledige Konrektorat ved Thronhjems Skole, „da han sig i Kjøbenhavns Beleiring tro og flittig havde forholdt“. Blev 1667 Rektor sammesteds, 8de Juni 1669 Magister og 11te Marts eller 3die April 1693 Lektor og Notarius Capituli. Døde om Hösten 1708*). Reskr. 23de Septbr. 1699 og 17de Octbr. 1704. Müller S. 10 og 98. Cfr. Boye Holbergiana S. 127-28.

Gift med Karen Schjelderup, Datter af Niels Schjelderup, res. Kapellan til Vor Frue Kirke. Biog. Efterr. S. 74. Børn: 1) Peder H., Sognepræst til Lexviken, l. c. S. 290. 2) Barbara H., gift med Mag. Anders Iversen Borch, Rektor i Thronhjem.

12. Dr. Peder Krog, Biskop i Thronhjem, bestyrede Lektoratet fra 1708 til 1716. Biog. Efterr. S. 24. Müller S. 18 og 19.

13. Thomas von Westen, Sognepræst til Veö, blev 28de Febr. 1716 Lektor, Notarius Capituli og Vikarius for Missionskollegiet. Døde 9de April 1727. Biogr. Efterr. S. 510.

*) Ved en Feiltagelse, der dog senere rettedes, blev han anført som død 1699 i Nov. Litt. maris Balt. et Septentr. Resenii Bibliothek. I Gjessings Jubell. II. 2. 203 og 206 anføres hans Udnævnelse som Lektor til 1690, hvilket vistnok er feilagtigt, da Formanden først døde 1693.

14. Eiler Hagerup, Sognepræst til Kallundborg, blev 19de Decbr. 1727 Lektor og Notarius Capituli, Aaret efter Stiftsprovst og Sognepræst til Domkirken og 22de Juni 1731 Biskop i Throndhjem. Døde 15de April 1743, og Lektoratet ophævedes. Biogr. Efterr. S. 25.

II. Throndhjems lærde Skole.

Om Skolens Historie læses i Rektor Bugges Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Skolen 1836; i Overlærer H. H. Müllers Bidrag til Throndhjems Kathedralskoles Historie til Aar 1809, i Indbydelsesskrift til Examen i Skolen 1855; og i Norske Univers. og Skoleannaler, 2 Række 5 Bd. S. 341-78. Schönings Domkirk. Beskr. S. 300-1. Bemærkninger og Aktstykker, Throndhjems Kathedralskoles Bygninger vedkommende i ældre og nyere Tider ved H. H. Müller, Overlærer, i Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Skolen i 1857.

Rektorer.

1. Mag. Kjeld Gaas (Chilianus), Søn af Biskop Mag. Hans Gaas, var Rektor 1559. Døde förend Faderen, som døde 1578. Biogr. Efterr. S. 17. Danske Magaz. 6. S. 319 og 326, hvor der i Gravskriften over hans Fader staaer: *Pone Magister ad hunc tumulum recubat Chilianus, Qui Ludi Rector Nidrosiensis erat.* Pontop. annal. III. 196.

2. Mag. Peder Olufsen (Petrus Olai) var Rektor 1592-1599. Blev 1597 Archidiakonus. Døde omtrent 1612. Schönings Domk. Beskr. S. 300.

3. Mag. Mikkell Mogenssen (Michael Magni) var Rektor 1614-1618, da han blev Sognepræst til Nærø. Biogr. Efterr. S. 378.

4. Mag. Hans Sörensen, 1618-1627; see Lektorerne.

5. Mag. Anders Clausen (Andreas Claudianus) blev 1627 (efter Thura 1624) Rektor. Døde 1652, 59 Aar gl. Biskop Mag. E. Bredahl holdt 10de Septbr. s. A. Liigprædiken over ham over 2den Kong. 4, 38-41. Mag. Poulson in catalogo pastorum Aarhus. S. 16. 83 kalder ham urigtigt S. S. Theologiæ Lector.

Det kgl. n. Videnskabsk. Skr. i det 19de Aarh. 4de B. 2det H.

Gift med Anne, Datter af Peder Alfsen eller Adolphi, Laugmand i Throndhjem, som døde 1663. Børn: 1) Claus, blev 1669 Sognepræst til Gosmer og Halling i Aarhus Stift, 1676 til Domkirken i Aarhus og 1677 Magister. Døde 8de Jan. 1684, 42 Aar gl. Alb. Thura i histor. litt. S. 360. Karen Brahes Catalogus. Pontopp. Marmora dan. II. 110. 2) Anders, Student, gik siden i Krigstjenesten. Døde i Stenstrup i Fyen. Nyerup og Krafts Lit. Lex. S. 121. 3) Frederik, blev Student, 1680 Magister ved Kjöbenhavns Universitet og holdt private Forelæsninger. Nyer. og Kraft l. c. 4) Peder, födt 9de Novbr. 1644, deponerede 1665. Var i nogen Tid Hörer i Christiania, derpaa Sognepræst til Verninge i Fyen 1676, saa til Storeheddinge. Blev 1690 ved Höiesteretsdom afsat fra Embedet, men Aaret efter Præst til Qverndrup i Fyen. Døde 1715. Worm. I. 221, Nyer. og Kraft l. c.

Skrift: Epicedion in Dn. Petrum Gelstrupium Professore[m] 11 Sepbr. 1630, hvori han kalder sig Andreas Claudius Petropolitans Norvegus.

6. Mag. Sören Hansen var Rektor 1652 - 1658, da han blev Sognepræst til Domkirken. Biog. Efterr. S. 40.

7. Mag. Niels Schytte (Nicolaus Andreae Toxotius), Søn af Dr. med. Anders Schytte (Toxotius), Livmedikus hos Enkedronning Sofie og døde 1630. Var först Conrektor, blev 1658 Rektor. Døde 1667 og begravet 8de Marts.

Hans Kone hedde Anne. Erik Nielsen Schytte, resid. Pastor til Vegö, var formodentlig deres Søn. Biog. Efterr. om Tromsö Stift, S. 75.

8. Mag. Simon Petersen Hoff, 1667 - 1693; see Lektorerne.

9. Mag. Anders Iversen Borch (Andreas Ivari Borri-chius), födt 4de Jan. 1664 paa Gaarden Gjærmundnæs i Veö Præstegjeld i Romsdalen, var Søn af Iver Andersen, Foged sammesteds og Anne Munthe, Datter af Ludvig Munthe, Biskop i Bergen. Var den ældste af 5 Södskende. Under sit Ophold ved Universitetet fik han Adgang til den beröimte Dr. med. Ole Borch, blev hans Amanuensis og vandt saaledes hans Yndest, at han efter dennes Anmodning optog Navnet Borch. Ved denne sin Patrons Hjælp blev han 21de Mai 1687 Vicerektor*) og

*) Naar Müller S. 97 antager, at han omtr. 1691 eller 1692 har været Conrektor, da er dette formodentlig en Forveksling med hans Stilling som Vicerektor; og naar

1693 virkelig Rektor. Gjessing Jubell. II. 2. 203 og 261. Müller S. 12. Blev 1688 Magister. I hans Embedstid afbrændte den i 1702 af Nyt opbyggede Skole 1708. Døde 23de Juli 1709. Om den Kundskab i Botanik, som han erholdt i Dr. O. Borchs Huus, læses i det Kjöbenh. Selskabs Skrifter X. 405, hvor han urættelig kaldes Lektor. B. Moes Personalh. I. 533. Nyerups Skildr. af Danmark III. 158. Suhms Thjemske Saml. I. 205.

Gift med Barbara Hoff, Datter af Lektor Mag. Simon Hoff. Børn:

1) Margrete B., gift med Thomas Olsen Senjen, Kapellan til Qvernæs. Biog. Efterr. S. 470. 2) Anne B. og 3) Karen B., Begge ugifte.

Skrifter: Dispp. Havn. 4to De antiquitate punctorum hebraicorum, 1682 — De nomine Jehova — De cursu studiorum — De Romæ urbis primaordio — 1696. Appendix ad curas posteriores Cellarii. Hafn. 1687, siden under Titel: Observationes singulares circa lingvam latinam. Francof. 1692. 12. De persico Imperio et recta numerandarum 70 Danielis hebdomadam ratione. Hafn. 1688. H. G. Masii Schediasma de Diis Obotritis cum notis edidit. ib. eod. Vindicie latinitatis purioris. ib. 1706. De fatis & ætatibus variis lingvæ latinæ. Efterlod i Manuskript Specimen Lexici Latini cum Danica et Germanica interpretatione. Cat. Bib. Thott. T. VII. 309. Worms Lex. I. 143. Om det ham tillagte „Gamle og hedenske Norge“, samt om hans Betydning som Philolog, se L. Daæes Bemærkninger Chrp. 1858 No. 41.

10. Mag. Niels Krog, født 13de Juli 1683, Søn af Biskop Dr. Peder Krog. Biogr. Efterr. S. 24. Reiste længe udenlands og blev 1710 Magister og Rektor. Resignerede 1729*) og blev Kancelliraad. Foretog en Badereise til Italien og besøgte Broderen Jörgen Henrik, som var Bibliothekar ved det vatikanske Bibliothek. Døde i Maintz 1738**). Testamenterede 1000 Rdlr. til Thronhjems Domkirke og 20de April 1729 til Thronhjems Skole 300 Rdlr., hvoraf Renterne skulde aarlig uddeles til trængende Skoledisciple. Norske Stift. S. 233.

Melchior Augustinussen anfører ham som Conrektor, kan ogsaa heri lettelig en Forvexling have fundet Sted; thi han findes forøvrigt ikke som Conrektor. Det er ogsaa muligt, at Ascanius som Hospitalspræst har opladt Conrektoratet, hvorfra han først 1695 tog sin ordentlige Afsked.

*) Gjessing I. 435 siger 1728; Hammonds Miss: Hist. 637 og 874 1732 eller 1733, og at han 1737 reiste til Italien, hvilket er urigtigt. See Müller S. 21.

**) Hammond l. c. anfører hans Dødsaar til 1738, men Gjessing i Saml. af Jubell. I. 384 og 435 til 1740.

Gift: 1) med Catharine Thyrholm, Datter af General-Toldforvalter Hans Thyrholm. 2) med Margrete Angell, Datter af Præsident Albert Angell. Uden Börn. Börn af første Ægteskab: 1) Catharine K., gift med Kommerceassessor Peder Frost i Throndhjem. 2) Anna Dorothea K., gift med Thomas Bredahl, Søn af Mag. Peder Bredahl, Sognepræst til Brönö, (Biogr. Efterr. om Tromsö Stift S. 67), Justitsraad og Laugmand over Nordlandene og Finmarken. Han var født 1688 og døde 3die Decbr. 1738. Havde 3 Sønner og 1 Datter.

Skrift: Constructiones æquationum, hypothesisium sive theoriarum. P. T. Nordahls Manuskript.

11. Mag. Hans Schanche, 1729 - 1734. Hans Forældre vare Jonas Jørgensen S. og Karen Hansdatter Kold (?). Biogr. Efterr. S. 121.

12. Mag. Benjamin Dass er ifølge Nyerup (Catalog over Videnskabsselskabets Bibliothek, Forerindringen S. XII) født 15de August 1706 paa Gaarden Skar i Alstahoug Præstegjeld paa Helgeland. Hans Fader var Bonde og hed Jakob*). Blev opdragen af Lektor Thomas v. Westen, som tog ham med sig paa Reisen gennem Nordlandene og satte ham, som Seminarist, der havde forbundet sig til Missionens Tjeneste, ind i Throndhjems Latinskole, hvor han oppebar Missionens Penge. Blev derfra dimitteret 1726, 10de December 1734 Rektor sammesteds og 1735 Magister. Resignerede 1751 til Fordel for Eftermanden mod aarlig Pension; reiste derpaa til Kjöbenhavn og opholdt sig fra 1769 hos Schöning i Sorö. Døde ugift paa Frederiks Hospital i Kjöbenhavn 5te Mai 1775. Var en duelig, men streng Rektor og vel bevandret i de fleste Videnskaber. Thjemske Saml. I. 221. Havde en udmærket Samling af Mynter og et skjönt Bibliothek**), hvilket han testamenterede G. Schönning under Betingelse af at bevare og foröge det, og at Alt siden skulde tilhøre Throndhjem. Suhm XV. 305. Omtales med Roes i Hammonds Missionshist. S. 217 og af Kammerherre Suhm

*) Müllers herfra forskjellige Beretning er hentet fra Provst H. G. Bulls Optegnelser, hvis Hjemmel ikke kjendes.

**) Fortegnelse over dette (Index librorum, quos reliquit Mag. B. Dass) findes ifølge L. Daae (Chrp. 1858 No. 41) i det Deichmanske Bibliothek i Christiania.

i Minerva for November 1786 S. 559, hvor han berømmes for Goddædighed mod sin fattige Fader, uagtet denne havde været meget haard og ubillig mod Sønnen i dennes Ungdom. Willes Saml. af Mindetal. S. 209. Fortalen til Schönings Hist. Suhm saml. Skrift. VI. 34.

Skrifter: Disp. de usu auctorum Græcorum in intelligendo Novo Testamento. Hafn. 1734. 4. Epistola, qua refutatur Laitinbergeri epistola. Marpurg. 1735. 4. Breve. Suhm XV. 189 - 305. En latinsk Tale i Thjems Latinskole ved Jubilæet 1749, Manusk., samt 2de numismatiske Skrifter i Mss. Vidsk. Selsk. Katalog S. 493, 533 og 541.

13. Mag. Gerhard Schöning, födt 2den Mai 1722 paa Gaarden Skotnæs i Buksnæs Præstegjeld af Forældrene Andreas Schöning, Forpagter over den kongelige Tiende i Vesteraalen og Lofoten, og Marta Ursin, Datter af Michael Björnson, Præst til Buksnæs. Biogr. Esterr. om Tromsö Stift, S. 83. Faderen, som var en vel studeret Mand, holdt Sønnen fra det 10de Aar til Studeringer, men den videre Underviisning betroedes Farbroderen Elias Schöning, der døde som Sognepræst til Vaagen. L. c. S. 93. Ved dennes Död i Slutningen af 1739 kom han atter hjem til Moderen, som imidlertid var bleven Enke, underviste sine 2de yngre Brödre Christian Friis og Claudius Ursin og blev efter et Aars Forløb sat i Thronhjems Skole, hvorfra han 1742 blev dimitteret „med det bedste Vidnesbyrd, som nogen Lærer kunde meddele og nogen Discipel ønske sig, uagtet Rektor Dass aldrig ödslede med Rekommendationer“. Blev 31te Juli s. A. „ved de sædvanlige Honores efter første Examen, i Betragtning af hans ypperlige Testimonium og befundne Grundighed, udmærket ved offentlig Berømmelse“. Willes Saml. af Mindetaler, S. 207. Lagde sig efter Filosofi, Mathematik, Lovkyndighed, Naturlære og Oekonomi, gamle og nyere Sprog, og især Historie, fornemmelig Fædrelandets, og aflagde med Berømmelse Pröve i Theologi. Suhms Indled. til Norges Hist. III. Blev 1748 Magister i Filosofi og Dekanus paa Kommunitetet og 15de Jan. 1751 Rektor i Thronhjem ved Dass's Afstaaelse. Stiftede 1760 tilligemed Biskop Dr. J. E. Gunnerus og Kammerherre P. F. Suhm det thronhjemske lærde Selskab, som 1767 fik Prædikament af „Det kongelige Norske Videnskabernes Selskab“. Blev 22de Febr. 1765 Professor i Historie og Veltalenhed ved Sorö Akademi. I Aarene 1773 til 1775 gjorde han med kongelig Understöttelse af 1500

Rdlr. en antikvarisk og oekonomisk Reise i Norge. Udnævnedes 25de Jan. 1774 til Justitsraad og 23de Aug. 1775 til Geheime-Arkivarius. I April 1778 angrebes han af Betændelse i Leveren, hvoraf han nogenlunde kom sig, og 27de Septbr. 1779 af en lignende i Underlivet, der slog sig til Svindsot, hvoraf han døde 18de Juli 1780. Var Medlem af flere lærde Selskaber og udmærket ved mange Kundskaber og stor Lærdom. Sin Bogsamling, der forøgedes med den ham af Rektor Dass testamenterede, skjenkede han til det kgl. Videnskabs Selskab i Throndhjem. Biens Juli-Hefte 1836, hvor hans Portrait findes; Hammonds Miss. Hist. S. 217, hvor han omtales med Roes; Kofods Konvers. Lex. 14 Bd. S. 337. F. Snedorffs saml. Skr. 4 Bd. Budst. 2den og 3die Aarg. og 4de Aarg. S. 257 Not. Saga 2 Bd. 1819 S. 357-419. Werlaufs Efterr. om det kgl. Bibliothek S. 231-32 og 330. Suhms Karakteristik i Fortal. til Scriptur. dan. 5 D. og i Fort. til 3 D. af Schönings Norges Hist.; Suhms saml. Skr. 6 D. S. 27-52 med Forandr. af R. Nyerup; Wittrups Mindet. i Willes Samling S. 193-238.

Blev 4 Mai 1756 gift med Frederikke Hveding, Datter af Justitsraad Jens Hveding. Biogr. Efterr. S. 210. Uden Børn. Som Enke blev hun tilstaaet en anseelig Pension.

Skrifter: IV. Dissertationes de origine philos. orientalis P. I-IV. Hafn. 1744-47. 4. Anmærkn. over de gamle Nordiskes Giftermaale og Bryllupper. ib. 1750. 4. Forsøg til de nord. Landes især Norges Geographi. ib. 1744. 4. Forbedringer til den gamle danske og norske Historie af Schöning og Suhm, ib. 1757. 4. Om Agerdyrkningsens Forbedring i Norge. ib. 1758. Beskriv. over Domkirken i Throndhjem. Thjem 1762. 4. Afhandl. om de Norskes og endeel andre nord. Folks Oprindelse. Sorø 1769. 4. Norges Riges Hist. I-III. ib. 1771-81. 4. Heimskringla eller Snorro Sturlesens norske Kongers Hist., udg. paa Islandsk, Dansk og Latin. I-II. Kbhvn 1771-78. Fol. Reise gjennem en Deel af Norge. I-II H. ib. 1778. Taler og Programmer, Forskjellige Afhandl. i det norske og danske Vid. Selskabs Skrift., i Hermoder og Thaarups Arkiv, Breve til Suhm. Efterlød i Manuskript Størstedelen af sin Norges Reise, Samlinger til en Throndhjems Beskrivelse og 4 Forelæsninger over den almindelige Hist. i Sorø 1768. Cat. Bibl. Thott. VII. 440. Nyerup og Krafts Lit. Lex. S. 548*).

14. Mag. Sören Peter Kleist, født i Jylland 3die Juni 1732. Var Alumnus paa Walkendorfs Kollegium 1753-1757. Blev Hörer ved

*) Schöning oprykkede som Rektor i Throndhjem den Udmarksplads sammesteds, i Vest for Staden, som bærer Navn af Schöningsdal, der er et Arvefæstet.

Kjöbenhavns Skole, Magister og 5te Juli 1765. Rektor i Throndhjem. Döde ugift 14de Febr. 1781. Ved Testamente af 5te Febr. 1781, konfirmeret 15de Mai s. A., skjenkede han sin Formue, 12,340 Rdlr. 2 Ort, til en Arbejdsstiftelse i Throndhjem (Thjems Adres. Avis 1835, No. 99 Tillæg; Krafts Norges Beskr. 5 D. S. 356) og sin af 963 Bind bestaaende ret gode Bogsamling til Thjems Skole. F. Bugges Indbydelsesskrift til Examen 1836, S. 25.

Skrifter: Dispp. Havn. in Ovidii Metamorph. l. verss. 562-63. 1753. De tutelari numine Romæ 1754; Romanos ignem non coluisse. 1755; de urtica manna soluta. part 1ma 1757. Et Skoleprogram af 1769 om Harald Haarfager.

15. Dr. Lauritz Smith, födt i Kjöbenhavn 12te April 1754*) af Forældrene Hans Jörgen Smith og Anne Christiane Schytte. Depo-nerede 1772 fra Kjöbenhavns Skole. Blev 1773 Alumnus paa Klosteret, 1776 Lærer i Filosofi og de skjöjne Videnskaber ved Landkadetakademiet og fik 11te August 1779 Prædikant af overordentlig Professor i Filosofi. Blev 10de April 1780 Informator i Historie og Geografi ved Sökadetakademiet, i Slutningen af samme Aar Rektor i Nykjöbing paa Falster og 27de Juni**) 1781 i Throndhjem, hvor han fra 5te April 1784 til 13de Juni 1785 var Sekretær i Videnskabs-Selskabet. Udnævnedes 4de Juli***) 1785 til Sognepræst i Veile, blev 1786 Pevst i Nörvangs Herred i Jylland, 8de Februar 1788 Sognepræst til Frederiksberg og Hvidovre, 9de Januar 1789 anden residerende Kapellan til Holmens Kirke, 26de Juni s. A. Doktor i Theologi ved Universitetet i Göttingen og 12te Octbr. 1792 Slotspræst til Fredensborg og Sognepræst til Asminderöd. Döde i Kjöbenhavn 22de Marts 1794. L. M. Fallesens Magaz. for Religionslærere 4de Bind.

Gift 19de November 1779 med Christiane Frederikke Speerfeldt. Uden Börn.

Skrifter: Disp., qva electionem Judæorum perfectionibus divinis consentaneam esse probatur. Hafn. 1774. Hellige Taler. ibid. 1776. Den naturlige Religions første Grunde ib. 1778. Sjelalærens første Grunde ib. eod. Lovtale over Cort Adeler ib. 1779. Om Filosofiens Natur og Nytte, især for Krigshövedsmanden, ib. eod. Indledning til den

*) Ifølge Willes Saml. af Mindetaler S. 287 er han födt 1753, men ifølge Underskriften paa hans Portrait af Sechusen og Nyerups og Krafts Lit. Lex., 1754.

**) Wille i Saml. af Mindetal. har 23de Mai.

***) Wille l. c har 3die Juni.

aaenbarede Religion. ib. 1781. Taler holdne i den kgl. Kathedralskole i Throndhjem, Eod. loco 1782. Prædikener i Throndhjems Domkirke. Thjem 1783. Programma. Nidarosia 1783. Horatz om Digtekunsten, overs. ib. 1784. Samleren, et Ugeblad. 1 H. 1784. 2 H. 1789. Anledning (Veiledning) til den naturlige Religion. ib. 1785. Om Begravelser i Kirker og Kjøbstæder. Kbhvn 1785. Hellige Taler. Fredericia 1787. Ligtale over Oberst G. C. Krabbe. ib. eod. Undersøgelse om det danske Fattigvæsen. Kbhvn 1788. Tanker om Dyrenes Natur og Bestemmelse. ib. 1789. Er den høie Vexelcours gavnlig eller skadelig for Staten. ib. 1789. Fem hellige Taler ib. eod. To hellige Taler. ib. eod. Diss. inaug. de libertate humana atque divina hac potissimum in primævo hominis statu ordinando spectata. ib. eod. Archenholz's Udsigt over det brittiske Folks Historie for Aarene 1788 - 92. 1 D. overs. med Anmærkn. ib. 1790. Kommunionbog. ib. eod. 1793. Forsøg til en fuldstændig Lærebygning om Dyrenes Natur og Bestemmelse. ib. 1791*). Betænkning over nogle liturgiske Spørgsmaale. ib. 1794. Var Medredaktør af forskjellige Journaler og Tidsskrifter. Efter hans Død udkom: Fuldstændig Samling af tilforn trykte, men adspredte Prædikener og Taler ved forskjellige Leiligheder. Kbhvn 1794. Nyerups og Kratts Lit. Lex. S. 562.

16. Mag. Peder Jakobsen Lofft, født 1741 paa Øen Mors i Limfjorden, deponerede fra Fredericia. Blev først Hører i Colding, derpaa Magister, 1777 Rektor i Colding, 7de Octbr. 1785 i Throndhjem**) og 1789 i Helsingøer. Døde 19de Februar 1804. Datteren Johanna Dichmann blev gift med Peter Tetens Hanssen, Adjunkt i Ribe.

Skrift: Lucians Timon eller Menneskehæderen, overs. Kbhvn 1775. 8.

17. Mag. Sören Monrad, født 1744 i Tjæreby i Sjælland, hvor Faderen Jørgen Marcussen Monrad, født 1704, da var Præst, men døde som Sognepræst til Vaale i Jarlsberg 1774. Moderen, Engelke Catharina, var Datter af Provst Sören Ørsted til Haraldsted og Alindemagle, døde paa Enkesædet Skoug i Vaale 29de April 1797. Deponerede fra Christiania. Blev 1772 Dekanus paa Kommunitetet, 1779 Rektor i Christianssand og disputerede for Magistergraden, fik 1783 Titel af Professor og blev 19de Juni 1789 Rektor i Throndhjem, hvor han blev indsat 25de Septbr. s. A. Døde 29de Mai 1798. See om ham L. Daac, Chrp. 1858 No. 41, hvor der henvises til Müllers Beskr. over Jarlsbergs Provsti, Biskop Claus Pavels Autobiographi i Langes Tidsskr. 4de Aarg.; Boyes

*) Han blev formedelst dette herlige Værk kaldt Dyrenes Talsmand.

**) Den nuværende smukke Skolebygning indviedes 29de Jan. 1787. Müller S. 57; Thjems Adresseavis No. 6 s. A.

Progr. Chrsand 1829. Om hans Deeltagelse i det norske Selskab læses i A. E. Boyes Udgave af I. H. Wessels Digte, i Welhavens Afhandling om det norske Selskabs Opposition mod den Evaldske Skole, (Langes Tidsskrift 3die Aarg.) Rahbeks Hesperus samt A. Eckstorms sandfærdige Fortællinger og Hændelser. Chrania 1792.

Gift med Lovise Arendrup, Datter af Raadmand Arendrup i Christiansand. Hun døde 17de Mai 1799.

Skrifter: Disp. de scripturæ sacræ lectione omnibus commoda. Havn 1766. 4. Philautias brevis delineatio. ib. 1768. 8. De prudenti sermonis usu in communi vita. 1770. 4. Prosopopœia filii prodigi. 1774. 8. Vita Einari Tambeskjelver. 1772. 8. Vita Thangbrandi. 1775. 8. Judicium de translato nuper (a Badenio) in linguam vernaculam Tacito. ib. 1774. 8. Cicero de officiis et claris oratoribus, cum notis. ib. 1777. Disp. continens observationes ad Brutum Ciceronis. ib. 1779. Oratio in natalem Regis. Christiansand. 1782. Fol. 6 Skoleprogrammer 1783 - 88. Damiyt eller den forulykkede Digter, en Satire, indf. i Poetiske Samlinger 4 Bd. 3 St. Kartofflerne, indf. i Blochs throndhj. Samlinger. S. 159-60.

18. Mag. Johan Friderich Holst, Conrektor, bestyrede Rektoratet som Konstitueret fra 1798 til 1806. See Conrektorerne.

19. Mag. Engelbrecht Boye*), født 22de Januar 1754 i Kjøbenhavn af Forældrene Peder Rasmussen Boye og Maren Nielsdatter. Deponerede 1772, tog 14de Juni 1773 filosofisk Examen med Ch. Laud. og blev 26de Marts 1781 Magister i Filologi. Blev 1782 Collega ved Latinskolen i Christiania, 1787 Rektor paa Kongsberg og 5te Septbr. 1806 i Throndhjem. Efter Ansøgning i Naade entlediget 12te Febr. 1833 med aarlig Pension 1200 Spd. og med Bevidnelse af H. M. Kongens Tilfredshed med hans lange og tro Tjeneste og blev 29de Aug. 1832 Ridder af Nordstjerneordenen. Døde 3die Januar 1839.

Gift: 1) med Dorthe Sofie Styhr, døbt paa Kongsberg 24de Juli 1753, døde 21de Febr. 1798, Datter af Sorenskriver Christen Styhr. 2) med Anne Dorothea Barth, som døde 10de Mai 1850, 77½ Aar gl., Datter af Barth og Karen Lyng. Børn af Iste Ægteskab: 1) Margrete B., ugift. 2) Peter Christian B. See Biogr. Esterr. S. 392. 3) Caspar Johannes B., født 27de Decbr. 1791 paa Kongsberg. Deponerede 1810,

*) Broder til Professor og Rektor i Nakskov Johannes Boye, bekjendt af Skriflet Statens Ven.

Blev Lærer ved et Skolelærerseminarium i Sjælland, derpaa Sognepræst til Sölleröd sammesteds, derpaa til Helsingöer og tilsidst til Garnisonskirken i Kjöbenhavn; Ridder af Dannebrog. Döde af Cholera 1853. Var gift med Marie Adolfine Birchner, födt 1796, Datter af res. Kapellan Michael Gottlob Birchner i Korsöer, födt 21de August 1756, död 1798. Udmærkede sig som Taler og Digter, samt Oversætter af flere af W. Scotts Romaner. 4) Mathias Andreas B., födt 1796. Deponerede fra Thronhjems Skole 1814. Erholdt til Ex. art. s. A. og til Ex. philos. 1816 Ch. Laud. Blev 20de Februar 1817 Adjunkt og 15de Novbr. 1819 Overlærer ved Drammens Skole, 24de October 1825 konstit. Rektor i Christianssand, 19de April 1849 Toldkasserer i Christianssund, 23de Juli 1858 Toldkasserer i Laurvig. Var Storthingsmand 1833 og 1857. Nyerup og Krafts Lit. Lex. S. 83, paa hvilket Sted han urigtig kaldes Martin Adolf. Gift med Margrete Jacobe Birchner, födt 4de Novbr. 1797, Datter af ovenmeldte M. G. Birchner. — Barn af 2det Ægteskab: Sofie B. gift med Iver v. Hadeln Bull, Sognepræst til Inderöen. Biogr. Efterr. S. 284.

Skrifter: Epictets Haandbog, overs. Kbhvn 1781. Anmærkninger til Prof. Sahls Udgave og Overs. af samme. ib. 1785. Grundige og passende Lærebögers Vigtighed og Nytte, Program ved Kongsbergs lærde Skole 1798. Chrania s. A. Indbydelsesskritt til den off. Examen i Thjems Kathedralskole 1807, Fol. Do. til do. i 1812. 4. Erslevs Forf. Lex. I. S. 181.

20. Frederik Moltke Bugge, födt 23de Septbr. 1806, var Sön af Biskop Dr. Peter Olivarius Bugge. Biogr. Efterr. S. 34. Deponerede 1823 fra Thronhjems Skole. Erholdt til Ex. art. s. A. og til Ex. philos. 1824 Ch. Laud. og til philologisk Embedsexamen 1829 bedste Charakter med Udmærkelse. Blev i Juli 1831 konstit. Overlærer ved Christiania Skole, 19de Novbr. s. A. Overlærer og Bestyrer af Stavangers lærde Skole, 12te Septbr. 1833 Rektor i Thronhjem og 6te Febr. 1843 Ridder af Wasaordenen. Tiltraadte, ifølge kgl. Resol. 23de Juni 1836 og med Understöttelse af 700 Spd. af Oplysningsvæsenets Understöttelsesfond, om Hösten s. A. en Reise paa 1 Aar til de preussiske Stater, Hessen-Darmstadt, Baden, Bayern, Sachsen og de sachsiske Hertugdömmen, samt til nogle Steder i Frankrig, för at gjöre sig bekjendt med det lærde og Almue-Underviisningsvæsenet sammesteds. Depart. Tidend. 1836 No. 31 S. 763-769. Ved kgl. Resol. 22de Marts 1837 blev

ham af samme Fond tilstaaet et Tillæg af 200 Spd. til dermed at fortsætte sin pædagogiske Reise til Frankrig. Dept. Tidend. 1837, No. 15 S. 298 og No. 37 for. 1838 S. 761-771. Som sjelden Skolemand med ypperlige Aandsevner og grundige Kundskaber virkede han med Held for Skolens Formaal og som Præses i det kgl. norske Videnskabs Selskab med Kraft for Selskabets Fremme, indtil han formedelst Svagelighed blev nødt til at søge Afsked, hvilken han efter Ansøgning erholdt i Naade 30te Juli 1851 med aarlig Pension 666 Spd 80 Sk af Oplysningsvæsenets Understøttelsesfond. Flyttede derpaa til Bergen, hvor han med Iver arbejdede for Haandværkerforeningen, der bekostede hans Portræt op-
hængt i sin Forsamlingsaal. Døde 9de Juni 1853. Illustr. Nyhedsblad 1853 S. 101.

Gift 16de Septbr. 1831 med Anne Marie Magelssen, Datter af Farver i Christiania Christian Magelssen, som døde 18de Septbr. 1853, 82 Aar gl.; og Anne Marie Gullichsen, som døde 28de Mai 1852, 74 Aar gl., efter omt. 50 Aars Ægteskab. Børn: 1) Peter Olivarius B., døde ganske ung. 2) Christian Gottlob B., født 27de Juni 1835, blev 1851 dimittiret fra Thronhjems Skole, Erholdt til Ex. art. s. A. og til Ex. philos. 1852 Ch. Laud. præ cet.; philolog. Embedsexamen Juni 1858 med Ch. Laud. 3) Frederik Wilhelm Klumpp B., født i Mai 1838, erholdt til Ex. art. Ch. Laud. og til Ex. philos. 1855 Ch. Laud. præ cet. 4) Peter Olivarius B. 5) en Søn, født 1842. 6) Magdalene B. 7) Marie B., født i Septbr. 1844. 8) en Søn, født i Januar 1851.

Skrifter: Om Hindringerne for de lærde Skolers Virksomhed. Et Indbydelsesskrift til Examen i Thjems Skole 1835. Dette foranledigede Art.-Kapitain, senere Statsraad Foss, til at udgive et „Gjenmæle“ Chronia 1835. 8., hvilket Bugge besvarede i „Blik i vor Tid med særdeles Hensyn til vort lærde Skolevæsen“. Thjem 1836. 8. Skriftet er recenseret i „Den Constitutionelle“ No. 302 28de Novbr. 1836; hvorefter udkom en Antikritik i Morgenbl. No. 284 s. A. Indbydelsesskrifter til Examen i Skolen 1836; 38 og 39. 4. Det offentlige Skolevæsens Forfatning i adskillige tydske Stater, tilligemed Ideer til en Reorganisation af det offentlige Skolevæsen i Kongeriget Norge. Chronia 1839, 3 Bd. 8. Beretning om Undervisningskommissionen (hvoraf han var Medlem) og dens Arbejder, i Universit. Annaler, 2den Række 3die Bind. S. 323-504. Motiveret Votum angaaende Anordning af Prøver for de lærde Skolers Lærere eod. S. 250-264. Thjems lærde Skole i de 12 sidste Skoleaar (1835-1846). Univers. Annaler 2den Række, S. 341-378. Træk af Tragoediens ældste Historie og det græske Theatervæsen. Indbydelsesskrift til

Examen. Thjem 1847. 4. Den græske Tragoedie. Thjem 1848. Sophocles's Philoctet, ib. eod. Indbydelsesskrift til Examen i Skolen 1848 og 1849 ib. eod. Træk af Biskop Bugges Liv og Virksomhed. Anonymt udg. Thjem 1851. 8. Platons Kriton, udg. og med Anmærkn. oplyst. Bergen 1852. Homers Iliades 3 første Bøger, overs. og med Anmærkninger oplyste. ib. eod. F. Arndt Confirmationsgave til Ledsagelse gennem Livet. Oversat 1854. Christianiaposten No. 1713, 19de Juni 1853.

21. Carl Arnoldus Müller, født 1818, er Søn af Apotheker i Throndhjem Jörgen Karsten Müller, som døde 1844, og Caroline Iakobine Sylow. Blev 1837 dimitteret fra Thjems Skole. Erholdt til Ex. art. s. A., til Ex. philos. 1838 og til philologisk Embedsexamen 31te Mai 1844 Ch. Laud. Var en Tid Lærer ved Institutbestyrer H. Nissens Latin- og Realskole i Christiania. Blev 3die Aug. 1850 konst. Adjunkt ved Christiania Skole og 20de Novbr. 1851 Rektor ved Throndhjems Skole. Valgtes i October 1855 til Vicepræsæs ved det kongl. Norske Videnskabselskab.

Gift 1850 med sin Broders, Underretsprokurator Nicolai Reinhold Müllers (død 26de Decbr. 1848) Enke Arnoldine v. Westen Kjeldsberg.

Skrifter: De 7 første og den 33te Sang af Dantes Inferno (la divina commedia), oversatte i Originalens Versemaal. Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Christiania Kathedralskole 1851. Chrania eod. an. 8. Bör den latinske Stil ophøre at være Examensgjenstand ved Examen artium. Indbydelsesskrift til den off. Ex. i Throndhjems Kathedralskole 1853. Thjem eod. an. 8. Ligesaa til do. i do. 1856. Thjem eod. an. 8, indeholdende Katalog (1ste Afd.) over Skolens Bibliothek og Skoleefterretninger. Skoleefterretninger i Overlærer Müllers Indbydelsesskrift til Examen i Throndhjems Skole 1855. Ligesaa i Indbydelsesskrift for 1857. Sallusts Catilina og Jugurtha, med Anmærkninger. Chrania 1857. (Illustr. Nyhedsblad No. 46 for 1856). Ægtemand og Frier, et versificeret Lystspil i 1 Akt, trykt i Illustreret Nyhedsblad 1857. (Christianiaposten No. 3085).

2. Conrektor.

Biskop Mag. Isaak Grönbech (Biogr. Efterr. S. 18) foranstaltede Conrektorers Ansættelse. Danske Magaz. I. 86. Da Embedet var ringe af Indtægter, blev Kantoratet forenet dermed til Forbedring af Indkomsterne. Conrektors Løn, 120 Spd. 82 Sk., tages efter Embedets Nedlæggelse 1806 til aarlig Indtægt for Skolen.

1. Mag. Mentz Christoffersen Darre var Conrektor 1621-1630. Biogr. Efterr. S. 39.

2. Anders Sörensen, 1630-1640. Biogr. Efterr. for Tromsø Stift. S. 71.
3. Mag. Johan Petersen Hierman (Joh. Petri Hiermannus) var omtr. 1647 Conrektor. Alb. Thura in hist. litt. S. 97.
4. Mag. Sören Hansen blev 1652 Rektor.
5. Mag. Mogens Mogensen Blix, 1652-1657. Biogr. Eft. S. 52.
6. Mag. Niels Schytte, 1657-1658. See Rektorerne.
7. Mag. Simon Hoff, 1660-1667*). See Lektorerne.
8. Mag. Rasmus Rosing var 1666 Conrektor og blev 1675 Sognepræst til Hitteren. Biogr. Efterr. S. 229**).
9. Christoffer Mentzen Darre var ved denne Tid Conrektor.
10. Mag. Peder Henriksen Ascanius (Petrus Henrici) 1675-1695***). Biogr. Efterr. S. 414.
11. Mag. Peder Sörensen Schjelderup, Søn af Mag. Sören Hansen, Sognepræst til Domkirken. Biog. Efterr. S. 40. Blev Kandidat i Filosofi og 14de Juli 1694 af Biskop Dr. P. Krog beskikket til Conrektor i Formandens Sted, da denne formedelst Alderdom og Svaghed ikke længere formaaede at bestyre Conrektoratet i Forening med Præsteg og Forstander-Embedet ved Hospitalet. Ved Reskr. 5te Septbr. 1707 blev han, ifølge Ansøgning af Mag. Simon Hoff, Lector theol., beskikket til

*) Mag. Simon Hoff har formodentlig cederet Conrektoratet tidligere, da Mag. Rasmus Rosing findes 1666 som Conrektor. Müller. S. 96.

**) I Vor Frue Kirkes nu forkomne Ministerialbog har Tönder fundet en Mag. Jörgen som Rektor 1669, da hans og Kones Karen Christensdatters Barn Abia blev døbt 24de Jan. s. A. Denne Jörgen antager Tönder har været Conrektor; forøvrigt haves ingen videre Efterretninger om ham.

***) Da han formedelst Alderdomssvaghed ikke formaaede at bestyre Conrektoratet i Forening med Præsteg og Forstanderembedet ved Hospitalet, er det antageligt, at han allerede 1694 ophørte at forrette som Conrektor, og at Biskopen beskikkede hans Eftermand. En saadan Beskikkelse, især i de Tider, kan ikke gjøre Fordring paa aldeles Nöiagtighed. Herved vil den af Müller S. 97 paapegede Uoverensstemmelse synes at bortfalde. See forøvrigt den ved Rektor A. Borch anførte Note. Det kan ogsaa antages, hvilket synes end rimeligere, at Ascanius først i 1695 fik sin ordentlige, d. e. af Kongen meddelte Afsked fra Conrektoratet.

dennes Vicarius. Resignerede formedelst Alderdomssvaghed 1709. Døde ontr. 1740 paa Gaarden Evjen i Orkedalen. Müller S. 62.

Gift med Anna Schjelderup, som 1750 blev gift med Anton Krenkel. Hun døde 1773 og havde i det første Ægteskab ingen Børn og i det andet en Datter.

12. Mag. Hans Sichanche, 1709 - 1729. Biog. Eft. S. 121.

13. Mag. Peder Höyer, 1729 - 1735. Biog. Efterr. S. 381.

14. Mag. Hans Hagerup, født 27de October 1717, Søn af Biskop i Thronhjøm Dr. Eiler Hagerup. Biog. Efterr. S. 25. Blev 1731 Student, 14de October 1735 Conrektor, 1738 Magister, 1743 Amtmand over Nordlands Amt, 1752 Etatsraad, 1760 virkelig Generalkrigskommissair i Sø-Etaten, 1767 Stiftamtmand i Christianssand og 1781 adlet med Navnet Gyldenpalm. Døde 18de Februar s. A.*)

Gift: 1) 1740 med Anna Mortensdatter Sommer, død 1745, Enke efter Byfoged Hammer. Havde 4 Børn. 2) 1748 med Anna Margrete Höyer**, død 1766. Hun var først gift med Christen Sæd, forhen Tolder i Nord- og Søndmøre og Proprietair paa Molde (Strøms Beskr. over Søndmøre 2 D. S. 109), dernæst med Amtmand Christian Soelgaard. Børn: 1) Eiler H., født 16de August 1740, Justitsraad, Laugmand og Borgermester i Skiøn. Døde i Porsgrund 14de October 1817. Han beholdt Navnet Hagerup, men 6 af hans Børn antog Navnet Gyldenpalm. 2) Anna Cathrine H., født 19de August 1741, gift med Etatsraad og Zahlkasserer i Kjøbenhavn Christian Falbe. Havde en Datter og Sønnen Hans Hagerup F., som døde som Statsraad 17de Novbr. 1830. 3) Hans H., født 4de Decbr. 1742. 4) Richard H., født 25de Marts 1744, døde 29de næstefter.

Skrifter: Höyers juridiske Collegium over den dansk-norske Proces, samlet og udgivet. Kbhvn 1742. 4. Om Thronhjøm Handel. I Handelstid. 1788 No. 4-6.

*) Saaledes ifølge Thjems Adr. Avis No. 43 1781 og Bulls Manuskript. Tønder har derimod følgende, som nok er rigtigere: Blev 30te Juli 1738 Magister, fik 26de August 1743 Exspektance paa at blive Amtmand i Nordland, blev det virkelig i 1755, 1ste Oktober 1752 Etatsraad, 4de Aug. 1757 Generalkrigskommissair, 1767 Stiftamtmand og 1780 optaget i Adelsstanden.

**) Tønder kalder hende Mette Christine Höyer.

15. Johan Peter Thamss, Søn af Juslitsraad og Laugmand Peter Thamss. Blev 1727*) dimitteret fra Throndhjems Skole. Var længe 4de Lekties Hører og Kantor, blev 1743 Formandens Vikarius og 1755**) virkelig Conrektor. Resignerede 1773 og døde kort Tid efter hos Halvbroderen Provst J. P. Thamss, Sognepræst til Eidsberg. Biog. Eft. for Tromsø Stift. S. 44.

16. Dr. Niels Treschow, født 5te Septbr. 1751 paa Strömsö af Forældrene Kjøbmand Peder Treschow og Anna Juditha Nielsdatter Hegdal (Boesen), en Præstedatter fra det Jarlsbergske. Blev 1766 privat dimitteret af Sognepræst til Aker Johannes Green. Absolverede Ex. arti. og philos. med Berømmelse. Studerede fornemmelig Theologi og Filosofi. Blev 1773 Dekanus paa Kommunitetet, 5te Mai 1774 Konrektor her, dertil indsat 27de Septbr. s. A., 18de Juli næstforud Magister, 1780 Rektor i Helsingør, men besörgede, ifølge Reskript af 30te Juli s. A., Conrektoratet bestyret ved en Anden til Aarets Udgang, mod at oppebære dets Indtægter, 9de Jan. 1789 Rektor i Christiania og 1790 Doktor i Theologi. Fik 1800 Prædikant af Professor, blev 1803 virkelig Professor i Filosofi ved Kjöbenhavns Universitet, hvor hans Forelæsninger havde overordentligt Tilløb, 28de Jan. 1809 Ridder af Dannebrog, 29de Novbr. 1811 Etatsraad og derefter Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, 16de Jan. 1813 første Professor i det filosofiske Fakultet ved det nys oprettede Universitet i Christiania,

*) Naar Müller S. 63 antager 1744 for hans Dimissionsaar, er dette urigtigt; thi Thamss blev 1743 Vikarius i Conrektoratet, efter længe at have været 4de Lekties Hører, og Provst G. Berg har i sine Optegnelser over Dimittenderne, hvilke ere i Udgiverens Eie, anført, at nærværende J. P. Thamss blev 1727 dimitteret. Müller har forvexlet denne Thamss med Halvbroderen af samme Navn, Provst og Sognepræst til Eidsberg, hvilken ogsaa G. Berg anfører i de nævnte Optegnelser. Den E. Hagerup, som dimitteredes 1753 og døde 1795, var den under No. 14 Nævntes Broder. Biogr. Efterr. S. 27. At Thamss blev 1743 Formandens Vikarius, er høist rimeligt, da denne samme Aar blev Amtmand.

**) Tønder har 1753, hvilket sandsynligviis maa forstaaes saaledes, at Thamss 1753 overtog Embedet, hvortil han først blev virkelig udnævnt 1755. En saadan mindre nøiagtig Angivelse af Aar finder flere Gange Sted med Conrektorerne, som allerede anmærket.

2den Marts 1814 Medlem af den s. D. anordnede Kommitte til Bestyrelse af Oplysnings- og Skolevæsenet. 30te Novbr. s. A. Statsraad og Chef for det litteraire og geistlige Departement (senere kaldet for Kirke og Underviisningsvæsenet), 7de Jan. 1815 Ridder af Nordstjerneordenen, 7de Septbr. 1838 Kommandeur af samme Orden, 26de Febr. 1823 Prokantsler for Universitetet, s. A. Ridder af Kong Carl XIIIs Ordener, 14de Octbr. 1825 benaadet med Medaillen for Borgerdaad, og erholdt 28de Juni 1826, efter Ansøgning, i Naade og med Pension Afsked fra sit Embede som Statsraad, med Bevidnelse af H. M. Kongens udmærkede og naadigste Tilfredshed med hans, som Embeds- og Videnskabsmand, for Fædrelandets Vel stedse udviste Iver og Virksomhed. Entledigedes 16de Febr. 1828 efter Ansøgning som Prokantsler. Var 1814 Storthingsmand fra Christiania. Døde paa Nedre - Tøien ved Christiania 22de Septbr. 1833 efter 14 Dages Sygeleie. Var en udmærket og berømt Lærd og en dyb Tænkter. Autobiografi i Univers. Progr. 1790. S. 12-13. Hist. Kalender 1815. S. 181-185. B. Moes biogr. Efterr. om Storthingsmænd S. 141-142. Bien, Maanedskr. Christiania. Portrætter af mærkel. Nordmænd, 2den Bække. Afd. mærkel. Nordmænd. Chrania 1843-1844. Selmer Akad. Tid. I. 388-389. Konversat. Lex. 28de B. Morgenbl. 1833. No. 273.

Gift: 1) 3die Septbr. 1780 med Gunhild Christine Thurmann, som døde paa Barselseng. 2) med Christianne Frederikke Oldeland i Helsingør, fra hvem han blev separeret. 3) 1802 med Cathrine Devegge, født 1771, døde 7de Juni 1838 efter langvarig Sygdom. Børn: 1) en Søn af første Ægteskab, som døde for Faderen. 2) Petronelle Frederikke T., døde 11te Juli 1827, 37 Aar gl. 3) Anna Judihe, gift med Justitsraad og Postforvalter Dall (sic) i Kjøbenhavn. Hun døde 16de Marts 1858. 4) Gunhild Christine T., døde 22de Januar 1852, var gift med Christen Styhr Essendrop, Sognepræst til Modum, som døde 2den Februar 1837.

Skrifter: Diss., qva creaturas felicitatis capaces unica esse bonitatis divinæ objecta demonstratur. Havn. 1770. Diss. de argumento a tuto. ib. 1774. De Anthropomorphismo, diss. inaug. Christianiæ 1790. Om offentlig Underviisning i Videnskaberne. Kbhvn. 1786. Forsøg om Guds Tilyærelse af theoretiske Grunde i Anledning af den kantiske Philosophi. ib. 1794. Aphorismer over den kantiske Philosophi. 1-2 Deel. Kbhavn

1798-99, oversat paa Tydsk. Kopenh. u. Leipz. 1-2 Th. 1798-99. En Mindetale i Anledning af 2den April. Chronia 1802. Kort Udkast til Kundskab om Mennesket eller Anthropologi til Brug for de lærde Skoler. 1 D. Kbhvn 1802. Indledning til den hele Philosophi og de vigtigste Lærebygninger af samme. ib. 1804. Philosophiske Forsøg ib. 1805. Om Philosophiens Natur og Dele. ib. 1811. Elementer til Historiens Philosophi. 1-2 Deel. ib. eod. Moral for Folk og Stat, 1-2 Deel. ib. eod. Om den menneskelige Natur i Almindelighed, især dens aandelige Sider. ib. 1812. Almindelig Logik. ib. 1813. Politisk Catechismus. Stockholm 1817. Lovgivningens Principer. 3 Dele. Chronia 1820. Den philosophiske Sædelæres første Grunde. ib. 1824. Christendommens Aand eller den evangeliske Lære, frimodig og upartisk beskrevet. ib. 1828. Anhang til Bogen om Christendommens Aand. ib. eod. Evangeliet efter Johannes, samt de første 8 Capitler af Brevet til Romerne, overs. med Anmærkn. ib. 1829. Om Gud, Idee- og Sandseverdenen, og de Førstes Aabenbarelse i den Sidste, et philosophisk Testament, med Forf.s Biographi og Portrait. 1 og 2 Bog. ib. 1831. Om Norges Grundlov, udg. efter Forf.s Død. ib. 1834. Forskjellige særskilt udkomne Skoleprogrammer og Leilighedstaler og enkelte Afhandlinger i Minerva, Hermoder, Skandinavisk Museum, det danske Vidensk. Selsk.s Skrifter, Bibliothek for nyttige Skrifter, Magaz. for Naturvidenskaberne m. m. Fl.

17. **Mag. Johan Friderich Holst**, født 1745 i Jylland. Deponerede 1765 fra Horsens. Erholdt til Ex. philos. 13de Mai 1766 Ch. Laud. og til theol. Embedsexamen 18de Decbr. 1771 Ch. Haud ill. Var først Huuslærer hos Stiftsprovst Dr. Ole Irgens, Sognepræst til Domkirken i Throndhjem (Biogr. Efterr. S. 45), og blev ifølge Kancelli-Skrivelse af 28de October 1780, paa Betingelse først at have taget Magistergraden, 27de Juni 1781 Conrektor her, efterat han 30te Mai næstforud var bleven Magister Philologiæ, 1798 konstitueret Rektor (see Kancelliskrivelse 7de Decbr. 1799), men bestyrede tillige Conrektoratet til 1800. Fik 5te Septbr. 1806 Afsked med aarlig Pension eller Vartpenge 700 Rdlr. Døde 14de Jan. 1813.

Gift 1794 med Mette Elisabeth Lassen, født 1777, død i Christianssand 30te April 1850. Børn: 1) Peter Christian H., Directeur ved Vaabenfabrikken paa Kongsberg, hvorfra han i Naade entledigedes 7de Octb. 1854 med aarlig Pension 600 Spd. Var Medlem af Stortingene i 1839, 42, 48 og 51. Gift med en Datter af afdøde Provst Jens Palludan, Sognepræst til Eker. 2) Johan Frederik H., Provst og Sognepræst til Finnaas. See Biogr. Efterr. for Tromsø Stift S. 165. 3) Jens Andreas H., født 1805. Blev 1825 privat dimitteret. Erholdt til Ex. art. Ch. Haud. ill. Var derpaa i nogle Aar konstitueret Adjunkt ved ThronDET kgl. n. Vidensk. Selsk. Skr. i det 49de Aarh. 4de B. 2det H.

hjemms Skole. Erholdt til Ex. philos. 1833 Ch. Laud., til theol. Embedsexamen 1836 og for Dimisprædiken 1839 Ch. Haud ill. Blev 21de Jan. 1840 Sognepræst til Tolgen. Gift: 1) med Frederikke Lovise Vibe, som døde 23de April 1843, 32½ Aar gl., efter 3 Aars Ægteskab, efterladende en Datter. 2) med Maren Christine Elisabeth Heyerdahl, født 1820, Datter af Provst Hans O. F. Heyerdahl, Sognepræst til Stange. 4) Lauritz Friedlieb H., født 1808. Blev 1826 dimitteret fra Throndhjems Skole. Erholdt til Ex. art. s. A. og til Ex. philos. 1827 Ch. Laud. Blev 15de Juni 1835 Adjunkt ved Christiania Skole. Døde. 11te Febr. 1850. 5) Sören Peder H., født 1810. Blev 1830 dimitteret fra Throndhjems Skole. Erholdt til Ex. art. s. A. og til Ex. philos. 1832 Ch. Laud. Blev 26de Aug. 1836 Adjunkt ved Drammens Skole. Døde 5te Decbr. s. A. 6) Elisabeth H., Enke efter Undertoldbetjent Jacob Schmidt i Throndhjem, der først var gift med Sofie Jenssen, som døde 1820. 7) en Datter, gift med Kapitein og Kommandant paa Munkholmen Niels Peter Wedege, født 1796, afskediget i Naade den 10de Mai 1858 med 400 Spd. Pension. 8 og 9) Døttre.

Skrifter: Adskillige i Throndhjem trykte Programmer, hvoraf et af 1783 indeholder en Oversættelse af Horats's 5 første Oder i 1ste Bog. Disp. de Rahab, cujus fit mentio Josv. 2. 1. Hafn. 1770. 4.

18. Hans Ulrik Christian Midelfart, konst. 1800-1802*). Biogr. Efterr. S. 309.

19. Dr. Niels Hofman Sevel Bloch, født 1761 i Aalborg, hvor Faderen Sören Bloch (f. i Christiania 1731, død 1782), var Raadmand. Moderen Anna Marie Sevel, født i Viborg 1732, døde 24de Aug. 1809, Datter af Prokurator Niels Hofman Sevel og Catharina Langhorn. Deponerede fra Skolen i sin Fødeby med Udmærkelse 1778. Studerede en Tid ved Universitetet i Kiel, hvor han 1795 blev Doctor Philosophiæ. Konstitueredes 1802 som Conrektor, hvortil han blev indsat 13de Januar 1803. Entledigedes med 300 Rdlr. aarlig Vartpenge 5te Septbr. 1806. Reiste til Kjöbenhavn paa et Rostocker Skib, som blev opbragt af en engelsk Fregat, saa at han maatte tilbage til Throndhjem. Fik 23de Mai 1817 Titel som Professor. Døde i Kjöbenhavn som privatiserende, 1ste Decbr. 1829. Var Medlem af flere lærde Selskaber. Erslev. I. 146. Kjöbenhavnspost 1829 S. 786. Intellig. Bl. No. 12 Sp. 91 og 92. Hans litteraire Firma var undertiden Niels Sörensen.

Skrifter: Forsøg til en prosaisk Oversættelse af Homers Odyssee. Odense 1783. Apostropher og Følelser ved en Bortreise. 1793. Om Mortzini eller Pallini, eller dokumenteret Svar paa Pallinis Retferdiggjørelse. Kbhvn. 1789. De vita Samii Philosophi. Diss. inaug. Kilon. 1795. 8. Navnkundige Grækeres korte Biographier. I-II B. Kbhvn

*) Naar Müller S. 65 anfører, at Midelfart 2de Gange var Storthingsmand, er dette mindre rigtigt; thi han døde förinden han anden Gang kom til at beklæde dette Hverv.

1800-1801. Thronhjemske Blandinger, et Tidsskrift. I-III H. Thjem 1804. 8. Reise- iagttagelser eller Udtog af en Dagbog, holden paa en Reise fra Thronhjem til Christiania i Aaret 1806. Kbhvn 1808. 8. Han har oversat Hülmans Danmarks Hist. af Tydsk, med Forandringer og Rettelser. ibid. 1797. En Sölvenesteskillingens Hændelser, efter det Engelske, lokaliseret. ib. 1799. Gentils Reiser i Ostindien, overs. af Fransk og indf. i den gyldendalske Reisesamlings 15de D. Lykkesmeden af Baco Verulam; overs. af Latin. ib. 1809. Var i 1816 og Begyndelsen af 1817 Redakteur af „Dagen“. Har leveret Bidrag til Maanedsskriftet: Bidrag til Belletristiken, Samleren, almeennyttige Samlinger, Budstikken, Iris og Hebe, Sallas den yngre, Kjøbenhavns Skilderi, Christianshavnsposten, Schlözers Staatsanzeigen, Ecks nordische Blätter og Bergks Europäische Aufseher.

III. Seminarium lapponicum *).

Lektor Thomas v. Westen, Finnernes Apostel, blev 28de Febr. 1716 udnævnt til at forestaa det dengang saakaldte Seminarium scholasticum, som var henlagt under Thronhjems Kathedralskoles Bestyrelse og forøvrigt hørte under Collegium de cursu evangelii promovendo, hvilket Collegium var oprettet 10de Decbr. 1714 af Frederik den Fjerde i Kjøbenhavn. T. v. Westen røgtede som Kollegiets Vikarius med megen Nidkjerhed sit vanskelige Kald. Distriktet, som indbefattede Thronhjems og Tromsø Stifter, blev deelt i 13 Afdelinger eller Missionsdistrikter, Missionairer ansatte, Kirker, Kapeller og Forsamlingshuse opførte og et eget dertil oprettet Fond stiftet. Fondet, der dannedes ved en aarlig Afgift af samtlige Landets Kirker (nu 1 Spd. 3 Ort af hver Hovedkirke og 4 Ort af hver Annexkirke) og Overskuddet af de Staten tilhørende nordlandske og finmarkske Kirker, kaldtes den nordlandske og finmarkske Missionskasse og udgjör for Tiden det nordlandske Kirke- og Skolefond. Efter Th. v. Westens Död findes ikke synderlige Spor af Missionens Virksomhed, indtil Kong Frederik den 5te efter Forslag af Mag. Hans Schanche, der havde været v. Westens tro Assistent, ved Beskr. 24de Marts 1752 oprettede i Thronhjem Seminarium lapponicum. Denne Anstalts Bestemmelse var at undervise unge Mennesker i det lappiske Sprog, at de siden kunde anvendes til at undervise Lapperne i Kristendommen. Til Bestridelse af Seminariets Udgifter, Lærernes Løn og Klæder til Seminaristerne bestemtes en Kapital af 8100 Rdlr. og visse kongelige Tiender; hvorhos skjenkedes 800 Rdlr. til et lappisk Lexikons Trykning. Gjessings Jubell. 2 Bd. 2 H. S. 138. Krafts Norges Beskr. 5 D. S. 337; 6 D. S. 422 og 500. Bloms Reise i Nordlandene I H. S. 186. Müller S. 14. Dänische Bibliothek, 6tes Stück, S. 601-688. K. Leems Beskriv. over Finnmarkens Lapper. H. Hammonds Miss. Hist. og Colleg. Tid. 1802, S. 353-61 og S. 369 og 70.

*) Den, som først lagde alvorlig Haand paa Lappernes Underviisning, var den formødelst de Svenskes Erobring fra Thronhjem fordrevne Biskop Mag. Erik Bredahl (Biogr. Efterr. S. 21), der i den anførte Tid nedsatte sig paa Throndenæs, hvilket Kald var annekteret Bispestolen. Senere antog Lektor Thomas v. Westen (Biogr. Efterr. S. 510) sig denne Sag, hvorom ovenfor.

Knud Leem, Sognepræst til Avaldsnæs i Christianssands Stift, blev 24de Marts 1752 ansat som Docens ved det under samme Datum oprettede Seminarium lapponicum med Titel af Professor. Christian Weldingh, Provst og Sognepræst til Vadsö, blev formedelst sin store Styrke i det lappiske Sprog 7 Decbr. 1771 udnævnt til Præst til Hospitalet i Throndhjem og Professor Leems Adjunkt ved Seminariet mod at nyde 200 Rdlr. Extralön af Seminariets Kasse. Leem døde 25de Febr. 1774 (Biogr. Efterr. for Tromsö Stift) og Weldingh var 4de Aug. 1773 bleven Sognepræst til Inderöen (Biogr. Efterr. S. 282).

Ved Reskr. 3die Novbr. 1774 blev Seminariet ophævet, da Erfaring havde lært, at det ikke svarede til dets Hensigt, og man ansaa det bedre at begynde med at lære Lapperne det norske Sprog. Ved samme Reskr. blev Seminariets Indtægter henlagte til den nordlandske Mission. Efterhaanden indgik de oprettede Missionsposter, og Missionskollegiet blev ophævet, da dets Forretninger blev ved kgl. Resol. af 7de Mai 1802 henlagte under Kancelliet. Saaledes henstod Sagerne, indtil Stortinget 10de Aug. 1821 besluttede, at Seminariets Fond skulde anvendes til et Skolelærer-Seminarium for Nordlandene og Finmarken, hvilken Beslutning blev bifaldt ved kgl. Resol. af 4de Mai 1822. Ved kgl. Resol. af 2den Juli 1824 blev dette Seminarium oprettet paa Throndenæs Præstegaard og nærmere Bestemmelser herfor givne ved Resol. af 30te Marts 1836. Ved Resol. af 21de Febr. og 31te Mai 1848 er Seminariet flyttet til Tromsö By, hvor det nu er. (Stiftelsesbreve og Legater, vedkommende Nordlandenes og Finmarkens Amter S. 5-8. Dept. Tid. for 1830 No. 20 og for 1848 No. 41).

Seminariet eiede ved Slutningen af 1845 en rentebærende Kapital af 5805 Spd. 17 Sk. og oppebærer aarlig 720 Spd. i Kongetiende af Strinde og Sælbo Fogderi. Det oppebar, ifølge Reskr. af 24de Marts 1752, aarlig omtrent 10 Spd. i Tavlepenge af Throndhjems Domkirke og Vor Frue Kirke, samt Molde og Christianssunds Kirker, men dette ophørte ifølge kgl. Resol. af 3die Novbr. 1832 ved samme Aars Slutning. Dets aarlige Udgifter ere blandt andre: Kassererens Lön 80 Spd., Anden Lægers Lön 200 Spd., til 9 Alumnur à 50 Spd. 450 Spd. og til Lys og Brænde og Lokalets Vedligeholdelse omtrent 100 Spd.

